“ONA TILI DARSLARIDA YANGI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR QO‘LLANISHI”

O’zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyi
Ona tili va adabiyot fani o’qituvchisi
Boysariyeva Manzura Yangiboy qizi

ANNOTATSIYA

Bu maqolada ona tili fanida keys metodlaridan matnlarda foydalanish haqida fikr yuritilgan.Hozirgi vaqtda ona tili matnlar asosida yaratilyapti. Mana shu matnlarni o’quvchilar bilan birgalikda keys metodi orqali tahlil qilish maqolamning bosh maqsadlaridan biri sanaladi.

In this dissertation the use of case methods in texts in the subject of mother tongue is considered.Now mother tongue is created on the basis of texts.Analyring these texts with pupils is one of the main aims of this dissertation.

Zamonaviy ta’lim tizimi o‘quvchilarning faol bilimlarni egallashini, mustaqil fikrlashini, ijodiy salohiyatini rivojlantirishni taqozo etadi. Bu maqsadga erishishda ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalarning o‘rni beqiyosdir. An’anaviy dars usullaridan farqli ravishda, yangi texnologiyalar o‘quv jarayonini qiziqarli, samarali va interaktiv qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayoni unumdorligini oshiradi, o`quvchilarda mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantiradi, o`quvchilarda bilimga ishtiyoq va qiziqishni oshiradi, bilimlarni mustahkam o`zlashtirish, ulardan amaliyotda erkin foydalanish ko`nikma va malakalarini shakllantiradi. Pedagogik texnologiyaga asoslangan ta’lim jarayonida o`qituvchi faoliyati doirasi aniq belgilanadi, talimni tashkil etishning aniq texnologiyasi ko`rsatiladi.Shuning uchun ham zamonaviy pedagogik

texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etish, ta’lim samaradorligini oshirish uchun tinimsiz izlanish bugungi kunning ehtiyojiga aylandi.

Quyida ona tili darslarida qo‘llaniladigan ba’zi yangi pedagogik texnologiyalar va ularning afzalliklari keltirilgan:

1. Interaktiv o‘qitish texnologiyalari:

Guruhli ishlar: O‘quvchilarni kichik guruhlarga bo‘lib, ularga ma’lum vazifalarni bajarish topshiriladi. Bu o‘quvchilarning bir-birlaridan o‘rganishini, muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishini, jamoada ishlashga o‘rgatishini ta’minlaydi. Masalan, matnni tahlil qilish, she’rni sahnalashtirish, hikoya tuzish kabi vazifalarni bajarishda guruhli ishlardan foydalanish mumkin.

Munozaralar: O‘quvchilar muayyan mavzu bo‘yicha fikr almashishadi, o‘z nuqtai nazarlarini bayon qilishadi, dalillar keltirishadi. Bu ularning fikrlash qobiliyatini, argumentlash mahoratini rivojlantiradi va muloqot madaniyatini oshiradi.

"Miya hujumi" (Brainstorming): O‘quvchilarga ma’lum bir mavzu bo‘yicha imkon qadar ko‘proq fikrlarni aytish taklif etiladi. Bu ularning ijodiy fikrlashini, xayollarini erkin ifoda etishini rag‘batlantiradi.

2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT):

Kompyuter va interaktiv doska: Elektron darsliklardan, taqdimoatlardan, video va audio materiallardan foydalanish darsni yanada qiziqarli va tushunarli qiladi.

Onlayn resurslar: O‘quvchilar ona tili bilan bog‘liq turli onlayn lug‘atlar, ensiklopediyalar, o‘quv materiallaridan foydalanishlari mumkin.

Multimedia materiallari: Suratlar, videolar, audio yozuvlar orqali o‘quv materiallari yanada tushunarli va yodda qoladigan bo‘ladi.

3. Loyihaviy o‘qitish:

O‘quvchilarga ma’lum bir mavzu bo‘yicha tadqiqot o‘tkazish, loyiha tayyorlash topshiriladi. Bu ularning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini, ma’lumotlarni qidirish va tahlil qilish mahoratini rivojlantiradi. Masalan, "Mening sevimli yozuvchim", "Ona tilimning boyligi" kabi mavzular bo‘yicha loyihalarni amalga oshirish mumkin.

4. Kritik fikrlashni rivojlantirishga yo‘naltirilgan texnologiyalar:

Matnni tahlil qilish: O‘quvchilar matnni chuqur tahlil qilib, muallifning fikrini anglab, o‘z fikrlarini bildirishlari kerak.

Debatlar: O‘quvchilar muayyan mavzu bo‘yicha bahslashishadi, o‘z pozitsiyalariga dalillar keltirishadi. Bu ularning argumentlash mahoratini, fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Yangi pedagogik texnologiyalarning afzalliklari:

O‘quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi.

O‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi.

O‘quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.

O‘quvchilarning muloqot ko‘nikmalarini oshiradi.

Zamonaviy ta’lim talablariga javob beradi.

Xulosa qilib aytganda, ona tili darslarida yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish o‘quv jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqadi, o‘quvchilarning bilimlarini chuqurlashtiradi va ularning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Lekin, shuni ham ta’kidlash kerakki, har qanday texnologiya o‘qituvchining professionalligi va pedagogik mahorati bilan birgalikda samarali bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Toshkent: "Sharq", 1998. –B.63.

2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2002-yil. 3-son

3. 2.M.Mahmudov. " O'quv materialini didaktik loyihalash tizimi". Pedagogik mahorat 2003-yil. 1-son

4.M.Ochilov. "Yangi pedagogic texnologiyalar" 2000-yil

5.Sobirova M.R."O'zbek tili darslarida interfaol usullardan foydalanish"

6.Ahmedova H.O'zbek tili o'qitishning zamonaviy texnologiyalari.-Toshkent: Tafakkur,2012.-96

7. Abdurahmanov G'.,Rustamov H Ona tili.10-sinf uchun darslik.Toshkent, "O'qituvchi" nashriyoti,2003-yil

8. Tolipov O', Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2006. –B.261.

9. Ne'matova N., G'ulomov A., Abdurimova M. Ijodiy matn ustida ishlash. - Toshkent, "O'qituvchi", 1997. –V.48.

10. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Qarshi: Nasaf, 2000. – B.

11. Roziqov O, Mahmudov M, Adizov B, Hamroev A. Ona tili didaktikasi. – Toshent: Yangi asr avlod, 2005. -B.238.

12. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida 1995. V. 293.

13. Rajabzoda H, Safarov A. Pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayonida samarali qo'llash-hozirgi zamon ta`limi talabi. – Buxoro, 2008. – B.36.

14. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar (nazariya va amaliyot).

– Toshkent: Moliya, 2003. –B. 358.

15. Tolipov O’. Ta`lim: o’qituvchi va o’quvchi faoliyati // “Sog’lom avlod”
jurnali, 2000, № 7-8, 20-23-betlar.
16. Tolipov O’.Q, Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: “Fan”, 2006. –B.262.